A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2025. május 8.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 20. cikk – A tagállamok területén való szabad mozgáshoz és szabad tartózkodáshoz való jog – Az uniós polgár jogállással rendelkező kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodó, harmadik országbeli állampolgár származékos tartózkodási joga – Eltartotti viszony – A származékos tartózkodási jog jellege – E jog keletkezésének ideje – Utólagos vízumkötelezettség egy harmadik országban”

A C-130/24. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgericht Düsseldorf (düsseldorfi közigazgatási bíróság, Németország) a Bírósághoz 2024. február 16-án érkezett, 2024. január 16-i határozatával terjesztett elő az

YC

és

a **Stadt Wuppertal**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: D. Gratsias tanácselnök, E. Regan (előadó) és J. Passer bírák,

főtanácsnok: R. Norkus,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a német kormány képviseletében J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,

– a dán kormány képviseletében D. Elkan, M. Jespersen és C. Maertens, meghatalmazotti minőségben,

– a görög kormány képviseletében T. Papadopoulou, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és A. Hanje, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében E. Montaguti és J. Vondung, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 20. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az YC, harmadik országbeli állampolgár és a Stadt Wuppertal (Wuppertal város, Németország) között családegyesítési célú tartózkodási engedély kiállítása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A 2004. július 30-i Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (a külföldieknek az országban való tartózkodásáról, munkavállalásáról és integrációjáról szóló törvény) (BGBl. 2004 I, 1950. o.) az alapügy tényállására alkalmazandó változatának (a továbbiakban: AufenthG) „Az engedély kiadásának általános feltételei” című 5. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tartózkodási engedély kiadása főszabály szerint ahhoz van kötve, hogy

[…]

2) nem áll fenn a kiutasításhoz fűződő érdek,

[…]

„(2) A tartózkodási engedély, az EU Kék Kártya, az ICT-kártya, a letelepedési engedély vagy az EU huzamos tartózkodási engedély megadásának feltétele, hogy a külföldi

1. a szükséges vízummal utazzon be az országba, és

2. már a vízumkérelemben közölje a vízumkiadás szempontjából releváns adatokat.

E feltételektől el lehet térni, ha a tartózkodási engedély kiadásához való joghoz fűződő követelmények teljesülnek, vagy ha a konkrét ügy sajátos körülményeire tekintettel nem lenne észszerű a vízum kiadására irányuló eljárást újrakezdeni. […]”

4 Az AufenthG „A német állampolgárokkal való családegyesítés” című 28. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Tartózkodási engedély akkor adható

[…]

3. a kiskorú nőtlen, illetve hajadon német állampolgár külföldi szülőjének a felügyeleti jog gyakorlása céljából,

ha a német állampolgár szokásos tartózkodási helye a Németországi Szövetségi Köztársaság területén van. A tartózkodási engedélyt az 5. § (1) bekezdésének 1. pontjától eltérően az első mondat 2. és 3. pontja szerinti esetekben meg kell adni. Az 5. § (1) bekezdésének 1. pontjától eltérően az első mondat 1. pontja szerinti esetekben a tartózkodási engedélyt főszabály szerint meg kell adni.”

5 Az AufenthG „Büntetőjogi rendelkezések” címet viselő 95. §-a (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki

[…]

2. a 4. § (1) bekezdésének első mondata szerint szükséges tartózkodási engedély nélkül tartózkodik a Németországi Szövetségi Köztársaság területén, ha

a) végrehajtható módon az államterület elhagyására kötelezték,

b) az államterület elhagyására nem biztosítottak számára határidőt, vagy az lejárt, és

c) a kitoloncolását nem függesztették fel,

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

6 2019. szeptember 25-én a Lengyel Köztársaság egy harmadik országban található külképviselete az alapeljárás felperese számára tanulmányok folytatása céljából hosszú távú tartózkodásra jogosító, 2020. szeptember 23-ig érvényes vízumot állított ki.

7 2019. szeptember 28-án az alapeljárás felperese e vízum birtokában belépett a schengeni térségbe, és megkezdte tanulmányait Lengyelországban.

8 Az alapeljárás felperese, miután Lengyelországból Németországba utazott, 2020. augusztus 1-jén bejelentette lakóhelyét Wuppertal város területén.

9 2020. november 6-án Wuppertal város felszólította az alapeljárás felperesét, hogy haladéktalanul hagyja el az ország területét. E felszólítást semmilyen intézkedés nem követte, mivel az érintett egyébként már nem volt elérhető az általa bejelentett lakcímen.

10 2021. szeptember 24-én az alapeljárás felperesének gyermeke született, aki apja révén német állampolgársággal rendelkezik.

11 Az alapeljárás felperese e gyermekkel él, aki felett kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik. Bár az apa tartásdíjat fizet, kevés kapcsolatot tart fenn a gyermekkel, csak hétvégén látogatja meg őt, és a munkája miatt hetekig nem tud gondoskodni a gyermekről.

12 2022. április 12-én az alapeljárás felperese a szülői felügyelet gyakorlása céljából tartózkodási engedély kiállítását kérte Wuppertal városától.

13 Mivel Wuppertal város nem határozott e kérelemről, az alapeljárás felperese 2022. december 13-án keresetet indított a Verwaltungsgericht Düsseldorf (düsseldorfi közigazgatási bíróság, Németország), a kérdést előterjesztő bíróság előtt az említett kérelem tárgyában történő határozathozatal iránt.

14 Wuppertal város szerint kizárt a tartózkodási engedélynek az alapeljárás felperese részére történő kiállítása, mivel e személy, aki 2020 decembere és 2021 júniusa között rejtőzködve utazott be Németországba, teljesíti az AufenthG 95. §-a (1) bekezdésének 2. pontjában előírt bűncselekményi feltételeket. Ebből az AufenthG 5. §.a (1) bekezdésének 2. pontja szerinti kiutasításhoz fűződő érdek következik, amely kizárja a tartózkodási engedély megadását, és amelytől eltérni nem lehet.

15 Wuppertal város azt állította továbbá, hogy a tartózkodási engedély kiadásának feltétele a szükséges vízummal történő beutazás, amely feltétel a jelen esetben hiányzik. Ezenkívül észszerűen elvárható az alapeljárás felperesétől, hogy elhagyja Németország területét annak érdekében, hogy származási országában utólag vízumkiadási eljárást indítson, mivel az ilyen követelmény nem veszélyeztetné a gyermek mindenek felett álló érdekét, tekintettel az eljárás rövid – egy hónapnál rövidebb – időtartamára. Végül az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog megadásának feltételei sem teljesülnek. Az országnak a vízumeljárás pótlása érdekében – a gyermekével együtt – történő elhagyása esetén a nem tanköteles német állampolgárnak csak rövid időre kell elhagynia az Unió területét, így a jog lényege nem sérül. Egyébiránt a gyermek apjával való kapcsolattartásnak az egy hónapnál rövidebb ideig tartó megszakítása elfogadható.

16 2023. november 23-i részleges ítéletével a kérdést előterjesztő bíróság arra kötelezte Wuppertal városát, hogy az AufenthG 28. §-a (1) bekezdésének 3. pontja alapján adjon ki az alapeljárás felperese részére családegyesítési célú tartózkodási engedélyt, amely ezen ítélet meghozatalának időpontjától érvényes.

17 Ami az ezen időpontot megelőző időszakot (a továbbiakban: szóban forgó időszak) illeti, e bíróság úgy véli, hogy megállapítást nyert, hogy a nemzeti joggal ellentétes a tartózkodási engedélynek az alapeljárás felperese részére történő kiállítása, mivel ezen időszak alatt érdek állt fenn a tekintetben, hogy őt Németország területén való jogellenes tartózkodása miatt kiutasítsák. A tartózkodási engedély humanitárius okokból történő megadása szintén kizárt.

18 Ennélfogva az említett bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben alapvető fontosságú annak meghatározása, hogy az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog keletkezett-e a szóban forgó időszakban, és amennyiben igen, e jog az uniós jog alapján automatikusan keletkezett-e, és hogy az említett jog mely időponttól keletkezett.

19 Először is, ami az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog fennállását illeti, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat egy része szerint az ilyen tartózkodási jog megadásához szükséges feltételek csak akkor teljesülnek, ha a vízumeljárás utólag észszerűen nem folytatható le rövid, megbízhatóan körülhatárolható határidőn belül. Ez az ítélkezési

gyakorlat a 2018. május 8-i K. A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet (C-82/16, EU:C:2018:308, 58. pont) *a contrario* értelmezésén alapul, amelyben a Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 20. cikk céljával ellentétes a harmadik országbeli állampolgár arra való kötelezése, hogy „határozatlan időre” hagyja el az Unió területét.

20 E bíróság ugyanakkor kétségeket táplál az ilyen értelmezéssel kapcsolatban. Rámutat különösen arra, hogy a 2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo (Családtag tartózkodása - nem elegendő források) ítéletben (C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 48. pont) úgy tűnik, a Bíróság akként vélekedik, hogy ahhoz, hogy hivatkozni lehessen az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jogra, elegendő csupán annak megállapítása, hogy a nemzeti jog vagy a másodlagos uniós jog értelmében nem illeti meg tartózkodási jog az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját, ha megállapítást nyert, hogy ezen állampolgár és ezen uniós polgár között eltartotti viszony áll fenn, amelynek folytán az említett uniós polgár az egész Unió területének az elhagyására kényszerülne, amennyiben a harmadik országbeli családtagját kiutasítanák e területen kívülre. Egyébiránt a 2023. június 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Holland kiskorú gyermek thaiföldi anyja) ítéletből (C-459/20, EU:C:2023:499, 30. pont) és a 2023. április 27-i M. D. (A Magyarországra való beutazás tilalma) ítéletből (C-528/21, EU:C:2023:341, 59. pont) az következik, hogy az EUMSZ 20. cikk által az uniós polgár jogállásához kapcsolódva, a Szerződésben és az azt végrehajtó intézkedésekben meghatározott korlátozások és feltételek mellett biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való elemi, személyes jog értéktelen az Unió területére való beutazás joga nélkül.

21 Másodszor, az említett bíróság választ keres arra, hogy az EUMSZ 20. cikken alapuló származékos tartózkodási jogot a tagállamok hatásköre alapján kell-e „biztosítani”, vagy e jog már az uniós jog alapján létrejött. A többségi nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 20. cikkből eredő tartózkodási jog közvetlenül az uniós jog alapján keletkezik, és az illetékes nemzeti hatóságok csak deklaratív aktus kibocsátására kötelesek.

22 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak e tekintetben. Hajlik arra az álláspontra, hogy az EUMSZ 20. cikkből eredő jog nem közvetlenül az uniós jog alapján keletkezik, hanem azt először a nemzeti hatóságoknak kell konstitutív módon biztosítaniuk vagy megadniuk. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában bizonyos különbséget tesz az uniós jog hatálya alá tartozó tartózkodási jogok keletkezésének módját illetően.

23 Így a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL 1968. L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.) 12. cikkéből eredő tartózkodási jogokat illetően a Bíróság a 2002. szeptember 17-i Baumbast és R ítéletben (C-413/99, EU:C:2002:493, 75. pont) kimondta, hogy e rendelkezés lehetővé teszi a gyermekek felügyeletét ténylegesen ellátó szülő számára, hogy állampolgárságától függetlenül velük tartózkodjon. Ugyanez vonatkozik a 2004. október 19-i Zhu és Chen ítéletre (C-200/02, EU:C:2004:639, 47. pont), amely az EUMSZ 21. cikknek megfelelő EK 18. cikkre és a tartózkodási jogról szóló, 1990. június 28-i 90/364/EGK tanácsi irányelvre (HL 1990. L 180., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 20. fejezet, 1. kötet, 3. o.) vonatkozott, és amelyben a Bíróság kimondta, hogy az uniós jog lehetővé teszi a ténylegesen az uniós polgár gyermek gondját viselő, harmadik országbeli állampolgár szülő számára, hogy vele együtt a fogadó tagállamban tartózkodjon. Ezzel szemben a 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítéletben (C-34/09, EU:C:2011:124) a Bíróság negatív feltételt állapított meg, amelynek értelmében az EUMSZ 20. cikkel ellentétes az, hogy a

tagállamok megtagadják a tartózkodást és a munkavállalási engedélyt. Ebből az következik, hogy az uniós jog nem teszi lehetővé közvetlenül a tartózkodást, mivel a tagállamoknak joguk lehet e tartózkodást megtagadni.

24 Harmadszor, ha az uniós jog keletkezteti a tartózkodási jogot, e bíróság arra keresi a választ, hogy e jog mely időponttól keletkezik. Ebben az összefüggésben felmerül a kérdés, hogy az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog keletkezése előzetes kérelmet feltételez-e, amint azt a Bíróság a 2018. május 8-i K. A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítéletben (C-82/16, EU:C:2018:308, 57. pont) vélte. Az is lehetséges, hogy az alapeljárás felperesének tartózkodási joga a gyermek születésekor vagy akkor kezdődött, amikor megállapítást nyert, hogy a nemzeti vagy a másodlagos uniós jog alapján nem adható tartózkodási jog. E kérdések akkor is felmerülnek, ha az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog az illetékes nemzeti hatóságok által hozott határozat alapján keletkezik.

25 E körülmények között a Verwaltungsgericht Düsseldorf (düsseldorfi munkaügyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Függ-e az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog attól, hogy a nemzeti tartózkodási engedély kiadásához a törvényben előírt vízumeljárás pótolható-e észszerűen rövid, megbízhatóan korlátozható időn belül?

2) Az EUMSZ 20. cikkből eredő tartózkodási jog az uniós jog alapján keletkezik-e, aminek következtében azt a nemzeti hatóságoknak azt már csak igazolniuk kell, vagy a tartózkodási jogot a nemzeti hatóságoknak konstitutív módon kell megadniuk?

3) Abban az esetben, ha az uniós jog alapján automatikusan keletkezik a tartózkodási jog: mely időpontban keletkezik a jog?

4) Abban az esetben, ha a tartózkodási jogot a nemzeti hatóságoknak kell megadniuk: mely időpontra visszamenőlegesen kell a jogot megadni?

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A második kérdésről

26 Második kérdésével, amelyet elsőként célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező állampolgár családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog közvetlenül az uniós jogból ered, így az ennek alapján a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által kiállított tartózkodási engedély nem minősül jogot keletkeztető aktusnak.

27 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint vannak egészen különleges helyzetek, amelyekben – noha a harmadik országok állampolgárainak tartózkodási jogára vonatkozó másodlagos jog nem alkalmazható, és az érintett uniós polgár nem élt a szabad mozgáshoz való jogával – meg kell adni a tartózkodási jogot a harmadik ország olyan állampolgára számára, aki az említett uniós polgár családtagja, mivel ellenkező esetben az uniós polgárság elveszítené hatékony érvényesülését, ha az ilyen jog megtagadásának következményeként e polgár

valójában kénytelen lenne elhagyni az Unió egészének területét, és ezzel megfosztanák őt az e jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

28 A tartózkodási jog harmadik országbeli állampolgárral szembeni megtagadása azonban csak akkor akadályozhatja az uniós polgárság hatékony érvényesülését, ha a harmadik ország ezen állampolgára és ezen állampolgár uniós polgársággal rendelkező családtagja között olyan eltartotti viszony áll fenn, amelynek következtében az uniós polgár arra kényszerül, hogy a harmadik ország szóban forgó állampolgárával tartson, és az egész Unió területét elhagyja (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

29 Következésképpen valamely harmadik országbeli állampolgár csak akkor igényelheti az EUMSZ 20. cikk címén származékos tartózkodási jog megadását, ha ilyen tartózkodási jog hiányában mind ő, mind uniós polgár családtagja az Unió területének elhagyására kényszerülne. Az ilyen származékos tartózkodási jog megadása tehát csak akkor képzelhető el, ha az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja nem teljesíti a más rendelkezések alapján, különösen a családegyesítésre alkalmazandó nemzeti szabályozás értelmében azon tagállamban való tartózkodáshoz előírt feltételeket, amelyiknek ezen uniós polgár az állampolgára (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

30 Ugyanakkor, amennyiben egyszer megállapítást nyert, hogy a nemzeti jog vagy a másodlagos uniós jog értelmében nem illeti meg tartózkodási jog az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját, az, hogy ezen állampolgár és ezen uniós polgár között eltartotti viszony áll fenn, amelynek folytán az említett uniós polgár az egész Unió területének az elhagyására kényszerülne, amennyiben a harmadik országbeli családtagját kiutasítanák e területen kívülre, azzal a következménnyel jár, hogy az EUMSZ 20. cikk főszabály szerint kötelezi az említett tagállamot, hogy származékos tartózkodási jogot ismerjen el ezen állampolgár számára (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 Ebből következik, hogy a jelen ítélet 27–30. pontjában leírt igen különleges helyzetekben az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját megillető származékos tartózkodási jog közvetlenül az EUMSZ 20. cikkből ered (lásd ebben az értelemben: 2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 89. pont).

32 Tehát az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja az EUMSZ 20. cikk alapján megillető származékos tartózkodási jogot közvetlenül az uniós jog alapján szerzi meg, függetlenül attól, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok kiállították-e a tartózkodási engedélyt, hasonlóan az uniós polgároknak az EUM-Szerződésben előírt valamely mozgásszabadság címén elismert tartózkodási jogához vagy az uniós polgárok harmadik országbeli állampolgár családtagjainak az e szabadságok valamelyikének – például az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében előírt jog – gyakorlásán alapuló származékos tartózkodási

jogához (lásd ebben az értelemben: 2004. október 19-i Zhu és Chen ítélet, C-200/02, EU:C:2004:639, 46. pont; 2018. június 5-i Coman és társai ítélet, C-673/16, EU:C:2018:385, 23. és 24. pont).

33 Ennélfogva, amikor valamely tagállam az EUMSZ 20. cikk alapján e tagállam területén való tartózkodási joggal rendelkező személyek számára állít ki tartózkodási engedélyt, az ilyen engedélyt nem jogot keletkeztető aktusnak, hanem olyan aktusnak kell tekinteni, amely a harmadik országbeli állampolgár uniós jogra tekintettel fennálló egyéni helyzetének az említett tagállam részéről történő konstatálására irányul.

34 A dán kormány állításával ellentétben e tekintetben nem releváns, hogy az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog bizonyos, a jelen ítélet 27–30. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból következő feltételek teljesülésétől függ, többek között attól, hogy a tartózkodási jog más alapon nem szerezhető meg. Ha ugyanis az ilyen tartózkodási jog elismeréséhez szükséges feltételek teljesülnek, e jogot az érintett megszerzi – függetlenül attól, hogy az illetékes nemzeti hatóságok esetlegesen megállapították-e ezt a jogot –, míg fordítva, amennyiben e tartózkodási jog elismerésének feltételei nem teljesülnek, e jogot nem szerzi meg az érintett anélkül, hogy ugyanilyen módon megkövetelnék az elutasítás ilyen határozatban való megállapítását.

35 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog közvetlenül az uniós jogból ered, így az ennek alapján a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által kiállított tartózkodási engedély nem minősül jogot keletkeztető aktusnak.

A harmadik kérdésről

36 Harmadik kérdésével, amelyet másodikként célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog az ilyen tartózkodási jog elismerése iránti kérelem benyújtásának időpontjában keletkezik.

37 E tekintetben elegendő megállapítani, hogy a jelen ítélet 27–30. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja számára e tartózkodási jogot a közötte és az uniós polgár között fennálló eltartotti viszony keletkezésétől kezdve el kell ismerni (2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 89. pont).

38 Az alapügyhöz hasonló ügyben a szóban forgó eltartotti viszony keletkezésének időpontja megfelelhet e gyermek születése időpontjának. Mindenesetre kizárólag az illetékes nemzeti bíróságok vagy hatóságok feladata, hogy az adott ügy sajátos körülményei alapján értékeljék azt a pontos időpontot, amelytől kezdve úgy tekinthető, hogy ezen eltartotti viszony ezen állampolgár és ezen uniós polgár között fennáll.

39 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog nem az ilyen tartózkodási jog elismerése iránti kérelem benyújtásának időpontjában, hanem abban az időpontban keletkezik, amikor az ezen állampolgár és az uniós polgár közötti eltartotti viszony létrejön.

Az első kérdésről

40 Első kérdésével, amelyet harmadikként célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog elismerését ahhoz a feltételhez köti, hogy ezen állampolgár számára e harmadik országban utólag vízumot kell kiadni.

Az elfogadhatóságról

41 Az Európai Bizottság részéről felmerül, hogy e kérdés releváns-e az alapügy elbírálása szempontjából, mivel az abban hivatkozott vízumkötelezettség a nemzeti jog szerinti tartózkodási jog megadására irányuló eljárás részét képezi, míg az alapeljárás felperese számára a szóban forgó időszakra nem biztosítottak ilyen tartózkodási jogot. Nem világos tehát, hogy e vízumkövetelménynek mennyiben kellene hatással lennie ugyanezen időszak tekintetében az uniós jog szerinti tartózkodási jog megadására.

42 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a nemzeti bíróság által a saját felelősségére meghatározott – a helytállóságot illetően a Bíróság által nem vizsgálható – jogszabályi és ténybeli keretben felvetett, az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (2023. április 27-i M. D. [A Magyarországra való beutazás tilalma] ítélet, C-528/21, EU:C:2023:341, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

43 A jelen ügyben, jóllehet a vízum utólagos kiadására vonatkozó, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott feltétel a nemzeti jog szerinti tartózkodási jog megadására irányuló eljárás részét képezi, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból mindazonáltal kitűnik, hogy e bíróság úgy véli, hogy e feltétel az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog elismeréséhez is szükséges.

44 E körülmények között nem állapítható meg, hogy az EUMSZ 20. cikknek az első kérdésben kért értelmezése semmilyen kapcsolatban nem áll az alapeljárás tárgyával, vagy hogy az e kérdéssel felvetett probléma hipotetikus jellegű.

45 Ebből következik, hogy ez a kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

46 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok feladata meghatározni a harmadik országbeli állampolgár számára a jelen ítélet 27–30. pontjában említett igen különleges helyzetekben megadandó származékos tartózkodási jog végrehajtásának részletes szabályait, amennyiben ezek a részletes eljárási szabályok nem veszélyeztetik az említett 20. cikk hatékony érvényesülését, ahhoz vezetve, hogy ezen állampolgárnak el kell hagynia az Unió egész területét, és összességében ahhoz, hogy az ezen állampolgár, valamint az uniós polgár között fennálló eltartotti viszony folytán ez utóbbi ténylegesen arra kényszerül, hogy családtagját elkísérje, következésképpen ő maga is elhagyja az Unió területét (lásd ebben az értelemben: 2020. február 27-i Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real [Uniós polgár házastársa] ítélet, C-836/18, EU:C:2020:119, 50. és 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Egyébiránt az ítélkezési gyakorlat szerint, noha az EUMSZ 20. cikkből eredő származékos tartózkodási jog nem abszolút jellegű, és bár a tagállamok bizonyos különleges körülmények között megtagadhatják annak megadását, e rendelkezés nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy e származékos tartózkodási jog alól olyan kivételeket vezessenek be, amelyek az uniós polgári jogállásból eredő jogok lényegének tényleges élvezetét sértik, ami aránytalan lenne az ilyen kivételek által követett célhoz képest (lásd ebben az értelemben: 2020. február 27-i Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real [Uniós polgár házastársa] ítélet, C-836/18, EU:C:2020:119, 47. és 48. pont; 2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 49. pont).

48 Ez a helyzet egy olyan nemzeti szabályozás esetében, amely az uniós polgár harmadik országállampolgárságával rendelkező családtagját az EUMSZ 20. cikk alapján megillető származékos tartózkodási jog elismerését ahhoz a feltételhez köti, hogy ezen állampolgár számára e harmadik országban utólag vízumot adjanak ki.

49 E tekintetben a Bíróság valóban kimondta már, hogy a nemzeti gyakorlat által a harmadik országbeli állampolgár számára előírt azon kötelezettség, hogy a vele szemben elrendelt beutazási tilalom megszüntetése vagy felfüggesztése iránti kérelem benyújtása céljából előzetesen elhagyja az Unió területét, veszélyeztethette volna az EUMSZ 20. cikk hatékony érvényesülését, ha e kötelezettség tiszteletben tartása az említett harmadik országbeli állampolgár és az uniós polgár közötti eltartotti viszony fennállása miatt ahhoz vezetne, hogy az uniós polgár ténylegesen arra kényszerülne, hogy őt elkísérje, és így pedig határozatlan időre maga is elhagyja az Unió területét (lásd ebben az értelemben: 2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 55. és 56. pont).

50 Mindazonáltal, a német kormány állításával ellentétben, ebből nem lehet arra következtetni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját terhelő azon kötelezettség, hogy annak érdekében hagyja el a tagállam területét, hogy eleget tegyen azon feltételnek, hogy valamely harmadik országban utólag vízumot kell kiadnia, nem sérti az EUMSZ 20. cikk hatékony érvényesülését abban az esetben, ha az e vízum kiadására irányuló eljárás e harmadik országban korlátozott időtartamú, a jelen ügyben egy hónapnál rövidebb, így az alapeljárás felperese elhagyhatja a Németországi Szövetségi Köztársaságot a még tankötelezettség alá nem tartozó német állampolgárságú gyermekével annak érdekében, hogy származási országában utólag megkezdje a vízumkiadási eljárást.

51 Az ilyen feltétel ugyanis közvetlenül érintheti az uniós jog által az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja számára biztosított származékos tartózkodási jog lényegét a jelen ítélet 27–30. pontjában említett igen különleges helyzetekben, amennyiben az ilyen tartózkodási jog gyakorlása szükségszerűen feltételezi a szóban forgó személynek az érintett tagállam területére való beutazását, következésképpen e polgárt megfoszthatja a jogállása révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől, amennyiben az e személyek között fennálló eltartotti viszony miatt e feltétel az említett polgárt *de facto* arra kényszeríti, hogy az Unió egészének területét elhagyja annak érdekében, hogy az említett tilalom által érintett, harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját elkísérje (lásd ebben az értelemben: 2023. április 27-i M. D. [A Magyarországra való beutazás tilalma] ítélet, C-528/21, EU:C:2023:341, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2023. június 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Holland kiskorú gyermek thaiföldi anyja] ítélet, 459/20, EU:C:2023:499, 27. és 31. pont).

52 Ezenkívül a szóban forgó feltétel azzal a következménnyel jár, hogy valamely harmadik országbeli állampolgár az Unió egésze területének elhagyására kényszerülhet, még akkor is, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok megállapították, hogy ezen állampolgár és az uniós polgár családtagja között olyan eltartotti viszony áll fenn, amely arra kötelezné ez utóbbit, hogy az említett állampolgárt e harmadik országba elkísérje, ily módon megfosztva e polgárt a jogállása által biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől, jóllehet – éppen ezen eltartotti viszony miatt – az EUMSZ 20. cikk alapján főszabály szerint el kell ismerni ugyanezen állampolgár származékos tartózkodási jogát (lásd ebben az értelemben: 2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 57. és 58. pont).

53 Ebből következően az a feltétel, amely szerint a harmadik országbeli állampolgárnak ezen országban utólagosan vízumot kell szereznie ahhoz, hogy az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jogát elismerjék, olyan alaki feltételnek minősül, amely a gyakorlatban alkalmas arra, hogy megfossza ezt az állampolgárt az uniós jog által biztosított valamely jogtól, még akkor is, ha az ilyen jog elismerésének anyagi jogi feltételei teljesülnek, és amely e ténynél fogva megfoszthatja az uniós polgár családtagját a jogállása révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől, tekintettel az e személyek között fennálló függőségi viszonyra.

54 Ráadásul az ilyen feltétel, amely ját a jelen ítélet 27–30. pontjában említett igen különleges helyzetekben arra kötelezi az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját, következésképpen pedig ezen uniós polgárt, hogy – még ha csak korlátozott ideig is, de a visszatérés bármilyen garanciája nélkül is – elhagyja az Unió területét, nem tekinthető arányosnak az e feltétel által követett célra tekintettel.

55 A többek között a jelen ítélet 35. és 39. pontjában kifejtettekre tekintettel e következtetést megerősíti a német kormány által hangsúlyozott azon tény, hogy a nemzeti szabályozás lehetővé teszi a szóban forgó vízumeljárástól való elállást abban a különleges esetben, ha fennáll a tartózkodási engedélyhez való jog.

56 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog elismerését ahhoz a feltételhez köti, hogy ezen állampolgár számára e harmadik országban utólag vízumot kell kiadni.

A negyedik kérdésről

57 A második kérdésre adott válaszra tekintettel a negyedik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog közvetlenül az uniós jogból ered, így az ennek alapján a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által kiállított tartózkodási engedély nem minősül jogot keletkeztető aktusnak.**

2) **Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog nem az ilyen tartózkodási jog elismerése iránti kérelem benyújtásának időpontjában, hanem abban az időpontban keletkezik, amikor az ezen állampolgár és az uniós polgár közötti eltartotti viszony létrejön.**

3) **Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e rendelkezés alapján megillető származékos tartózkodási jog elismerését ahhoz a feltételhez köti, hogy ezen állampolgár számára e harmadik országban utólag vízumot kell kiadni.**

Aláírások